

Федоровська Н.В., старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем громадської безпеки ННІПФПМГБПСНГУ НАВС

Реформування спеціального підрозділу судової міліції «Грифон»

Законом України «Про Національну поліцію» [1] передбачено утворення Державною судовою адміністрацією України за погодженням з Міністерством внутрішніх справ України підрозділів відомчої воєнізованої охорони, які будуть здійснювати охорону приміщень судів, органів суддівської системи, виконувати функції щодо державного захисту суддів, членів їх сімей та їхнього майна, працівників суду, забезпечувати безпеку учасників судового процесу та осіб взятих під захист.

Відповідно до пункту 10 Прикінцевих та перехідних положень Закону з дня опублікування Закону працівники спеціального підрозділу судової міліції «Грифон», який здійснює функції, що покладаються на підрозділи відомчої воєнізованої охорони відповідно до Закону, попереджені про можливе майбутнє звільнення зі служби в органах внутрішніх справ через скорочення штатів у тримісячний строк, який спливає 07.11.2015 року [1].

Дещо з історії, 23 липня 1997 року в структурі Міністерства внутрішніх справ України було створено підрозділ «Грифон» для забезпечення безпеки працівників суду, правоохоронних органів, які беруть участь в кримінальному судочинстві, членів їх сімей і близьких родичів [2].

Відповідно до Положення про спеціальний підрозділ судової міліції «Грифон» даний підрозділ належить до структури міліції громадської безпеки та створено як самостійний структурний підрозділ ГУМВС, УМВС та підпорядковується безпосередньо заступнику начальника ГУМВС, УМВС - начальнику міліції громадської безпеки. Загальне керівництво оперативно-розшуковою діяльністю спецпідрозділу, її організаційне та методичне

забезпечення здійснює заступник начальника ГУМВС, УМВС - начальник кримінальної міліції [3].

Під час виконання покладених на них завдань працівники спецпідрозділу «Грифон» здійснюють:

- Забезпечення згідно з чинним законодавством виконання Правил пропуску осіб до приміщень судів та на їх територію транспортних засобів, затверджених спільним наказом Державної судової адміністрації України (далі - ДСА) та МВС України від 12.09.2005 № 102/765, підтримання порядку в суді, припинення проявів неповаги до суду, охорони приміщень суду, виконання функцій щодо державного захисту суддів, працівників суду, забезпечення безпеки учасників судового процесу, а також працівників Антимонопольного комітету України та уповноважених осіб Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України при виконанні ними службових повноважень.

- Забезпечення заходів безпеки при розгляді судових справ у всіх інстанціях, працівників правоохоронних органів, інших органів, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції, членів їх сімей і близьких родичів.

- Уживають необхідні заходи для забезпечення безпеки судді, членів його сім'ї, збереження їх майна, якщо від судді надійде відповідна заява.

- Уживають необхідні заходи для забезпечення безпеки при надходженні заяви учасника кримінального судочинства, члена його сім'ї або близького родича, звернення керівника відповідного Державного органу.

- Забезпечення охорони приміщень і територій установ судових експертиз Міністерства юстиції України і Міністерства охорони здоров'я України, а також режиму утримання осіб, які перебувають під вартою і направлені на судово-психіатричну експертизу.

- Здійснювати оперативно-розшукову діяльність з метою отримання оперативної та іншої інформації про наявність загрози життю, здоров'ю, житлу і майну зазначених осіб.

- Вивчення рішень (постанов) про застосування спеціальних заходів безпеки осіб, узятих під захист, а також інших матеріалів, які зумовили прийняття такого рішення, а також розробку план-розрахунку ГУМВС, УМВС на здійснення спеціальних заходів безпеки та підготовку клопотання перед відповідними органами про їх скасування

- Обмін інформацією із зацікавленими органами та підрозділами внутрішніх справ, іншими органами виконавчої влади з питань забезпечення безпеки осіб, відносно яких здійснюються заходи особистої безпеки [3].

Судова міліція «Грифон» фінансується за окремою бюджетною програмою. Вона уберігає храми Феміди й судочинство, взагалі, від неповаги та кримінального втручання, впливу на прийняття рішень. У сфері відповідальності «Грифона» - дотримання правопорядку не тільки під час резонансних кримінальних, а й цивільних та господарських справ і спорів, виїзних судових засідань.

Відповідно до законодавства спецпідрозділ проводить оперативно - розшукову діяльність у частині гарантій безпеки учасникам кримінального судочинства і виявлення потенційних загроз їхньому життю і здоров'ю. Вони мають легітимне право видавати своїм підзахисним засоби індивідуального захисту, сповіщати про небезпеку. Крім того, за потреби, судова міліція вправі змінювати підзахисним їхні документи та інше. Підрозділи здійснюють охорону фізичних осіб за рішеннями судів та постановами слідчих, а також приміщень відділень судово-психіатричних експертиз Міністерства охорони здоров'я та офісів судових експертиз Міністерства юстиції України.

Перший заступник глави МВС України Ека Згуладзе повідомила, що в рамках реформування органів внутрішніх справ судову міліцію буде передано зі структури МВС у підпорядкування судової адміністрації.

«Дуже важливий елемент (я хочу подякувати Міністерству юстиції за підтримку цієї ідеї): ми передаємо судову міліцію, яка зараз існує, до судової адміністрації», - сказала Е. Згуладзе на виїзному засіданні Кабінету Міністрів у Національній академії внутрішніх справ України [4].

З метою забезпечення створення та діяльності підрозділів відомчої воєнізованої охорони очільники Ради суддів України та ДСА звернулися з [листом до Прем'єр-міністра України А. Яценюка](#), в якому висловили прохання доручити МВС України до фактичного утворення та функціонування відомчої воєнізованої охорони ДСА України забезпечувати гарантовану Конституцією та законами України належну охорону судів, суддів, учасників судового процесу відповідними підрозділами МВС України, зокрема Державною службою охорони, на безоплатній основі [5].

27 жовтня буде оголошено конкурсний набір співробітників до спецпідрозділу Національної поліції КОРД (Корпус оперативно-раптової дії). На першому етапі документи на конкурс отримають право подати бійці добровольчих батальйонів особливого призначення МВС, бійці спецпідрозділів «Сокіл», «Грифон», міліції особливого призначення, патрульні поліцейські [6].

Отже, актуальним залишається питання щодо існування відповідного підрозділу в поліції для забезпечення безпеки інших працівників, зазначених у статті 2 Закону України "Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів" (ст. 15) [1]. Відповідно до ч. 3 ст. 3 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» з 7 листопада поточного року «здійснення заходів безпеки покладається на уповноважені органи, у складі *структур* яких з цією метою *можуть створюватися спеціальні підрозділи*. Безпека осіб, яких беруть під захист, якщо кримінальні провадження знаходяться в провадженні податкової міліції, прокуратури або суду, забезпечується за їх рішенням відповідно органами Служби безпеки України, *органами поліції*, органами і установами виконання покарань, слідчими ізоляторам чи підрозділами відомчої воєнізованої охорони Державної судової адміністрації України».

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 року № 580-VIII [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Сьогодні виповнюється 17 років спецпідрозділу судової міліції "Грифон» (23.07.2014) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/1105971>
3. Положення про спеціальний підрозділ судової міліції «Грифон»: затвердж. наказом МВС України від 19 лист. 2003 року № 1390 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1139-03>
4. МВС України передає "Грифон" у підпорядкування судової адміністрації (4 квітня 2015 р) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.newsru.ua/ukraine/04apr2015/grifon.html>
5. Голови РС України та ДСА України звернулись до Прем'єр-міністра України стосовно діяльності підрозділів відомчої воєнізованої охорони (12 жовтня 2015) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://court.gov.ua/208953/>
6. Аваков: 27 жовтня стартує конкурсний набір співробітників до спецпідрозділу поліції КОРД (17 жовтня 2015 р.) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.newsru.ua/ukraine/17oct2015/kovdas.html>